

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Kirjaamo@stm.fi

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriön toimialan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien organisointia pohtivan työryhmän selvitystyön ensimmäisen vaiheen raportista (VN/21145/2020)

Hyvinvointiala HALI ry kiittää kuulemispyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

Työryhmän ratkaisuehdotuksesta

On totta, että mahdollisesti toteutuva sote-uudistus tulisi osaltaan asettamaan uusia tarpeita ja vaatimuksia koko palvelujärjestelmän valvonnalle. Valvonnan painopisteiden kehittämistarpeita on jo nyt ja sote-uudistus tulisi lisäämään niitä entisestään:

- järjestämisvelvollisuuden laillisuusohjaus
- omavalvontatehtävän valvonta julkisessa toiminnassa (yksityisessä toiminnassa omavalvonnan toteutumista valvotaan jo nyt tehokkaasti)
- valvonnan valtakunnallisen yhdenmukaisuuden kehittäminen
- valvonnan suuntaaminen valvottavaan palveluun tuottajatahosta riippumatta

Hyvinvointiala HALI ry on työryhmän kanssa yhtä mieltä siitä, että valvonnassa onnistutaan parhaiten, jos käytettävissä on valtakunnallisesti yhtenäiset lupa-, ohjaus- ja valvontakäytännöt. Tämä koskee sekä hyvinvointialueiden järjestämistehtävän onnistumisen valvontaa että muita valvontatehtäviä.

Valvontatehtävän uudistaminen kokonaisvaltaisesti on laaja tehtävä, joka vaatii merkittäviä lakimuutoksia. Kokonaisvaltaisen uudistuksen aikaansaaminen suhteessa hallituksen esittämään sote-uudistuksen aikatauluun ei ole realistinen. Työryhmä esittää, että valvonnan rakenteen ja toimintamallien tulisi olla yhdenmukaiset koko valtakunnassa sote-uudistuksen voimaantulon yhteydessä eli 1.1.2023.

Hyvinvointiala HALI ry painottaa erityisesti valvonnan riippumattomuutta tuottajatahosta. Valvontaa koskevan lainsäädännön tavoite tulee olla palvelun tehokas valvonta, tuottipa palvelua hyvinvointialue, kunta tai yksityinen toimija. Yksityisen ja julkisen toiminnan valvonnan epätasaisuuteen ja juridisiin haasteisiin viitataan myös eduskunnan käsittelyssä olevan sote -uudistusta koskevan lakiehdotuskokonaisuuden sivulla 175 seuraavasti:

”Sosiaali- ja terveydenhuollossa julkisen ja yksityisen palvelutuotannon vaatimukset ja valvonta ovat tällä hetkellä epäyhdenmukaisia. Terveydenhuollon- ja ympärivuorokautisten sosiaalipalvelujen tuottaminen yksityisesti edellyttää lupaviranomaisen lupaa, tilojen ja laitteiden tarkastusta sekä omavalvontasuunnitelmaa, kun taas kunnallisessa palveluntuotannossa vastaavia menettelyjä ei ole. Julkisia palveluja ei siksi ole mahdollista valvoa ennakkoon yhtä säännöllisesti ja järjestelmällisesti kuin yksityisiä. Tämä on saattanut johtaa tilanteisiin, joissa yksityisille ja julkisille toimijoille on asetettu erilaiset vaatimukset tiloista ja henkilöstöstä tai muista laadullisista vaatimuksista. Myöskään mahdollisuudet riskiperusteiseen valvontaan eivät ole nykyisin yhtäläiset julkisessa ja yksityisessä sosiaali- ja terveydenhuollossa, koska julkisista toimintayksiköistä ei ole rekisteriä eikä riskiprofiileja pystytty tuottamaan kaikille yhtäläisesti.”

Hyvinvointiala HALI ry kannattaa nykyisen hajautuneen valvonnan rakenteen yhdenmukaistamista ja kokoamista perustettavaksi ehdotettuun valtakunnalliseen sosiaali- ja terveysalan valvontavirastoon. Virastossa yhdistyisivät nykyiset Valviran tehtävät sekä aluehallintovirastojen POL-vastuualueiden tehtävät, siltä osin kuin ne ovat STM:n ohjauksessa. Kyse on asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä elinympäristöturvallisuutta varmistavista sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon ja alkoholihallinnon valvontatehtävistä. Esityksen mukaan virasto perustettaisiin ennen sote-uudistuksen voimaantuloa. Työryhmän esityksen mukaan valtakunnallisen rakenteen luominen, jossa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokonaisuuden kansallinen ohjaus ja tuki, yhdenmukaisuus sekä asiakas- ja potilasturvallisuus toteutuvat nykyistä vahvempina, on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan keskeisiä muutostarpeita.

Koska kyseessä on STM:n hallinnon alan keskeinen muutostarve, tulee valmistelutyö tehdä huolellisesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Viime hallituskaudella tehty hallituksen esitys on hyvä pohja jatkotyölle. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että lainsäädäntöpohjaa uudistetaan siten, että valvonnan toteuttaminen ei ole riippuvainen siitä, onko kyseessä ilman toimilupaa toimiva julkinen toimija vai luvanvarainen yksityinen toimija. Viime hallituskaudella ehdotettiin tämän perustavaa laatua olevan epäkohdan poistamiseksi ns. rekisteröintijärjestelmää. Tämä tulee ottaa myös tämän uudistusesityksen lähtökohdaksi ja tavoitteeksi. Ei riitä, että huomiota kiinnitetään pelkästään valvonnan rakenteiden uudistamiseen, vaan huomiota tulee myös kiinnittää siihen, että palveluiden sisältö on ensisijainen valvonnan kohde. Valvonnan tulee kohdella kaikkia kansalaisia samalla tavalla, riippumatta siitä missä päin maata he sattuvat asumaan tai mikä taho heidän julkisella järjestämistä vastuulla olevat palvelunsa tuottaa.

Käytännössä perustetun työryhmän tulee siis valmistella yhtäaikaaisesti valvonnan rakennetta koskevan uudistuksen yhteydessä siirtymäsäännökset siten, että yksityisten tuottajien nykyiset toimitukset kumotaan ja ne muutetaan rekisteröinniksi, joka on yhdenmukainen kaikille samaa palvelua tuottaville tahoille. Toimilupien nyt sisältämät henkilöstö-, tila- yms. vaatimukset tulee vastaavasti yhdenmukaistaa kaikille toimijoille samoiksi. Rekisteröinnistä vastaisi työryhmän ehdottama kansallinen valvontaviranomainen. Näin poistettaisiin myös se tällä hetkellä oleva merkittävä tietopuute, että yhtenäinen kansallinen rekisteri kaikista sosiaali- ja terveyspalveluita tuottavista yksiköistä puuttuu. Yksityisten lupamuutokset rekisteröinniksi

tulee toimittaa viranpuolesta ja maksutta ja uusi rekisteröinti on myönnettävä kaikille niille toimijoille, jotka täyttävät lain mukaiset edellytykset ja toimivat sosiaali- ja terveyspalveluiden luvan tai ilmoituksen mukaisina toimijoina lain voimaan astuessa.

Yleisesti yksityisestä sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnasta

Hyvinvointiala HALI ry:n noin 1 500 jäsen-toimijaa tuottavat palveluita laajasti esimerkiksi vanhuksille, vammaisille, mielenterveyskuntoutujille, lastensuojelun asiakkaille ja terveydenhuollon asiakkaille. Palveluntuottajien kannalta on tärkeää, että toiminnan lähtökohtaiset edellytykset ovat koko maassa yhdenmukaiset, mitä tulee palvelulle asetettaviin laatu-, mitoitus- ja vastaaviin vaatimuksiin. Yksityinen toiminta on täysin välttämätön osa julkisella järjestämisvastuulla olevien palveluiden tuottamisen kokonaisuutta; sosiaalipalveluista tuotetaan tällä hetkellä noin 38 prosenttia yksityisesti ja terveyspalveluistakin merkittävä osa. Terveyspalveluita tuotetaan lisäksi merkittävässä määrin asiakkaiden omarahoituksella tai vakuutuksin korvattuna.

Lisäksi korostamme valvontaan liittyvän hallinnollisen taakan ja byrokratian vähentämistä nykyisestäään. Hallinnollisen taakan ja byrokratian vähentäminen edellyttää eri toimijoiden ja sidosryhmien saumatonta yhteistyötä ja digitalisaation hyödyntämistä. Keskeistä on, että palveluntuottajien edellytetään toimittavan viranomaisille vain relevantteja tietoja ja että samaa tietoa ei tarvitse toimittaa useita kertoja eri viranomaistahojen hallinnoimiin rekistereihin. Viranomaisille toimitettavat tietovaatimukset pitää olla samat kaikille tuottajille (sekä julkisille että yksityisille). Tietojen ristiin hyödyntäminen eri rekisterien välillä tulee olla tiedonhallinnan lähtökohtana.

Yksityisen sektorin näkökulmasta on ollut jo pitkään kestänyt, että suurin osa käytettävissä olevista valvonnan resursseista on käytetty yksityisen toimilupa- ja ilmoitusmenettelyn piirissä olevien yksiköiden valvontaan samalla kun julkisten yksiköiden valvonta on ollut suhteessa niiden määrään vähäisempää. Hyvä tietysti on se, että tämä on johtanut siihen, että yksityinen toiminta on monissa tapauksissa laadukkaampaa kuin vastaava julkinen toiminta. Huonoa on ollut se, että yksityiseltä vaaditaan pidemmälle meneviä toimilupiin sisältyviä reunaehtoja samalla kun yksityisten toimijoiden tuottamista julkisella järjestämisvastuulla olevista palveluista maksettavat korvaukset ovat merkittävästi alemmat kuin kuntien vastaavat oman toiminnan kustannukset. Hyvän julkisen ja yksityisen yhteistyön takaamiseksi tulee toimintaympäristön olla kaikille toimijoille tasapuolinen ja käytännössä samoin pelisäännöin toimiva.

Valvonnan rakenteen lisäksi tulee toimintakulttuuria kehittää. Hyvinvointiala HALI ry saa jatkuvasti kentän viestiä tilanteista, jossa he joutuvat toistuvasti neuvottelemaan aluehallintovirastojen kanssa esimerkiksi toimitilojen peruskorjausten ja uudisrakentamisen yhteydessä erilaisista seikoista, vaikka näihin kalliisiin remontteihin ja rakennusprojekteihin liittyvät suunnitelmat on hyväksytetty aluehallintovirastoissa jo ennen projektien aloittamista. Tältä osin valvonta on jopa tiukentunut viime vuosina ja aluehallintovirastot saattavat tehdä jopa useampia erillisiä tarkastuksia kohteisiin, jotka olisi lähtökohtaisesti tullut ennako-tarkastaa yhdellä käynnillä ja yhdellä tarkastusmaksulla. Tämä ei lisää valvonnan

yhteiskunnallista vaikuttavuutta tai asiakkaiden etua. Kun palveluntuottaja peruskorjaa vanhaa tai rakentaa uutta on kyse aina hyvin kalliista projektista ja tavoitteena on aina aikaansaada asiakaspalvelun näkökulmasta aikaisempaa paremmat tilat.

Yleisesti ottaen yksityisen sektorin henkilöstömitoitukset ovat eri palveluissa jonkun verran korkeammat kuin julkisen sektorin vastaavat. Asia on todennettavissa esimerkiksi vanhuspalveluiden osalta vanhuspalvelulain seurannan yhteydessä toteutettujen säännönmukaisesti toistettujen valtakunnallisten valvontojen perusteella. Usein myös unohdetaan, että henkilöstön määrä ja asiakaspalvelun laatu eivät suoraan korreloi keskenään. Toiminnan mitattavaan laatuun ja asiakastyytyvyyteen vaikuttavat monet eri tekijät kuten henkilöstön osaaminen, sitoutuminen ja välittäminen sekä toimintayksikön johtaminen.

Tämän hetkissä yksityisen sektorin toimijoiden lupapäätöksissä on keskinäistä ristiriitaa jopa paikkakuntaakohtaisesti yksityisten yksiköiden kesken sekä julkisten ja yksityisten yksiköiden välillä. Yksityisten samaa palvelua samoille asiakkaille tuottavien yksiköiden hoito- ja hoivahenkilöstön mitoitus voi vaihdella esimerkiksi välillä 0,55 - 0,8. Hallinto- ja hoivahenkilöstön määrään kohdistuvien vaatimusten vaihteluväli on vielä edellistäkin suurempi kuin muun ns. tukihenkilöstön vaatimukset. 1.10.2020 voimaan astuneet vanhuspalvelulain muutokset esimerkiksi kokonaismitoitukseen sekä välilliseen ja välittömään työhön liittyen ovat lisänneet tulkintojen kirjavuutta yksityisten ja julkisten toimijoiden välillä.

Myös toimitilojen neliömäärävaatimusten osalta on olemassa epäjohtamukaisuutta eri toimijoiden kesken. Vaatimukset perustuvat suosituksiin, ei lainsäädäntöön tai muuhun normiin. Tästäkin huolimatta esimerkiksi peruskorjaustilanteissa on aluehallintovirasto vaatinut huonekoon lisäämistä esimerkiksi 0,5 neliömetrillä, mikä on saattanut johtaa huomattavaan rakennuskustannusten nousuun ilman, että loppuasiakkaan tilanne olisi muuttunut parempaan suuntaan.

Vastaukset kuulemispyynnössä esitettyihin kysymyksiin

1. Onko ratkaisuehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen sote-uudistuksen toteutuessa?

Käsityksemme mukaan Valviran ja aluehallintovirastojen POL -vastuualueiden tehtävien yhdistäminen on kannatettavaa. Se ei kuitenkaan yksin riitä valvonnan uudistamiseksi, vaan työryhmän tulee toteuttaa valvonnan rakenteiden uudistamisen lisäksi valvonnan sisällön uudistus lausuntomme alussa esitetyin suuntaviivoin.

Jos sote-uudistus toteutuu ja ehdotetut hyvinvointialueet muodostetaan on kaikki toimijat käsittävän rekisteröintijärjestelmän luominen teknisesti mahdollista ennen sote-uudistuksen voimaantuloa. Asiaa on valmisteltu jo viime hallituskaudella ja hyvinvointialueiden perustaminen vähentäisi rekisteröitävien yksiköiden määrää verrattuna nykyiseen tilanteeseen. Yksityisen toimijoiden osalta ovat rekisterit jo nyt olemassa.

Painoamme sitä, että uuden viraston toiminnassa tulee varmistaa ajanmukaisen sosiaali- ja terveysalan sisällön kehittämiseen liittyvä asiantuntemus ja resurssit. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kansalaisille välttämättömiä palveluita, joihin sitoutuu yhteiskuntamme talousresursseista suuri osa, olipa järjestämisvastuu hyvinvointialueilla tai kunnilla ja tuotettiinpa niitä julkisesti tai yksityisesti. Lisäksi korostamme digitaalisen asioinnin lisäämistä ja nykyistä laajempaa käyttöönottoa. Relevantin tiedon keräämisen ja käytön kautta voidaan esimerkiksi tunnistaa riskitilanteita, helpottaa viranomaisen työtä, yhtenäistää hallinnollisia prosesseja ja tarjota asiakkaille ajasta ja paikasta riippumatonta asiointimahdollisuutta.

Uuden valtakunnallisen viraston toiminnan kehittämisessä tulee kuulla yksityisiä palveluntuottajia säännönmukaisesti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti ja yksityisen sektorin kokemuksia ja osaamista tulee hyödyntää uuden organisaation toimeenpanovaiheessa. Hyvinvointiala HALI ry katsoo, että viraston nyt meneillään olevaan suunnitteluvaiheeseen tulee saada mukaan yksityisen sektorin palvelutuotannon edustusta sekä ohjauksen, organisoinnin että mahdollisten alatyöryhmien osalta. Yksityisen sektorin mukaan otto viraston suunnitteluun tuo valmisteluprosessiin monipuolistavaa ja loppuasiakkaita hyödyttävää lisäarvoa esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden johtamisen, laatutyön ja toiminnan ohjauksen osaamisen kautta.

2. Mikäli ratkaisuehdotus ei mielestänne ole tarkoituksenmukainen, millainen ratkaisuehdotus mielestänne parhaalla tavalla vastaisi todettuihin kehittämistarpeisiin sote-uudistuksen asettamassa kiireellisessä aikataulussa?

Ratkaisuehdotus (valtakunnallisen valvonnan vastuuviraston perustaminen) on sinällään kannatettava ja tarkoituksenmukainen. Hyvinvointiala HALI ry katsoo, että valvontaviraston perustaminen ei välttämättä ole tiukasti sidoksissa sote-uudistuksen aikatauluun, vaan valvonnan kehittämiseksi voitaisiin esimerkiksi lainsäädäntö kaikkien toimijoiden yhdenmukaisesta rekisteröinnistä toteuttaa myös nykyisen kuntapohjaisen sosiaali- ja terveydenhuollon tilanteessa. Perustettavat hyvinvointialueet ovat yksi valvonnan kohde muiden joukossa ja valvonnan tulee sinällään olla tuottajatahoista riippumatonta. Vaikka sote-uudistus ei toteutuisikaan, tulee valtakunnallinen valvontavirasto perustaa.

3. Mikäli ratkaisuehdotus päätetään toteuttaa, mitä toimeenpanon suunnittelussa tulisi erityisesti ottaa huomioon?

Hyvinvointialan liitto kannattaa omavalvonnan lisäämistä. Omavalvonnan käyttöönotossa on onnistuttu yksityisen sektorin yksiköiden osalta hyvin ja olemassa olevalle pohjalle voidaan rakentaa tulevaa. Omavalvontasuunnittelun yhdenmukaistamista tulee jatkaa ja sen toteuttaminen tulee digitalisoida. Julkisten toimijoiden yksikkökohtaiset omavalvontasuunnitelmat tulee saattaa vastaavalle tasolle yksityisten kanssa ja kaikkien omavalvontasuunnitelmien tulee olla nähtävillä tietoverkossa toimijoiden kotisivuilla.

Tulevaisuuden kehittämisen kannalta pidämme tärkeänä, että asiakkaiden ja heidän omaistensa ääni kuuluu palveluita järjestettäessä nykyistä paremmin. Yksityisille toimijoille

asiakaspalvelun laatu on elinehto, koska valinnanvapauden sisältävässä järjestelmässä kuten palvelusetelitoiminnassa, asiakas voi ”äänestää jaloillaan” jos palvelun taso ei vastaa odotuksia. Myös julkisessa toiminnassa tulee asiakkaan äänen kuulua vastaavalla tavalla.

Palvelun laadun kehittämiseksi on ensiarvoista, että toimijoilla on laadun ja kustannusten korvaamisen osalta samat pelisäännöt palveluiden järjestämistavasta riippumatta (julkisen oma toiminta, ostopalvelu, palveluseteli). Tämä on tärkeää normaalissa toiminnassa ja myös poikkeuksellisissa oloissa kuten meneillään olevan Covid 19 -epidemian kaltaisissa tilanteissa.

Esimerkiksi Covid 19 -pandemian aikana sosiaali- ja terveydenhuollon ylimmät vastuuviranomaiset tai valvontaviranomaiset eivät ole puuttuneet riittävässä määrin yksityisen ja julkisen toiminnan väliseen epäsuhtaan valtion kunnille maksamien Covid 19 -tukien käytössä. Kevästä 2020 lähtien on yksityisten tuottajien ollut pakko varautua omaehtoisesti riskiryhmien ja työntekijöiden suojautumiseen ja taudin leviämisen ehkäisyyn (suojaruusteet, testaukset, karanteenien aiheuttamat työstä poissaolot, rokotukset jne.). Näistä kustannuksista ei ole tähän mennessä saatu kuntien korvauksia kuin murto-osasta ja tilanteen jatkuessa pidempään, on seurauksena osalle toimijoista merkittäviä talousvaikeuksia.

4. Mitä muuta haluatte tuoda esiin?

Korostamme sitä, että valvontauudistuksen toteuttamistapa tulee olla yksityisten palveluntuottajien tiedossa hyvissä ajoin ennen uudistuksen toteuttamista. Lisäksi edellytämme, että tehtävät muutokset tapahtuvat kilpailuneutraalisti ja pidämme välttämättömänä, että kilpailu- ja kuluttajavirasto osallistetaan uudistustyöhön.

Viittaamme lausunnossamme lupalakien kumoamiseen ja kaikkia toimijoita koskevan rekisteröintijärjestelmän käyttöön ottoon. Viime hallituskaudella asia oli myös lainsäädäntö mielessä keskusteluissa.

Muutos voitaisiin toteuttaa esimerkiksi seuraavan tyyppisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin liitettävin siirtymäsäännöksin:

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten perusteella myönnetty lupa tai rekisteröity ilmoitus yksityisestä sosiaalipalvelusta tai yksityisestä terveydenhuollosta on voimassa lain voimaantultua, kuitenkin niin, että

- 1) Lain yksityisistä sosiaalipalveluista 8 § perustuvien toimilupien 2 momentin kohdan 6 perusteella valvontaviranomaisen myöntämän ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköiden toimilupien muun henkilökunnan kiintiö kumotaan ja*
- 2) toimilupien hoitohenkilökunnan vähimmäismäärä yhdenmukaistetaan toimintayksiköiden kesken valtakunnallisesti vanhuspalvelulain ja ministeriön ikääntyneiden hyvän hoidon laatusuosituksen kriteerien mukaiseksi.*

Rekisteri- ja valvontaviranomaisen tulee kuitenkin viran puolesta ja maksutta muuttaa toimialueellaan ennen lain voimaantuloa palvelun tuottajalle myönnettyt luvat ja tehdyt rekisteröinnit tämän lain mukaisiksi palvelun tuottajan ja palveluyksikköjen rekisteröinniksi viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Jos sellaiseen toimintaan, johon on myönnetty lupa tai rekisteröinti aiemmin voimassa olleen lain perusteella, tulee olennaisia muutoksia, rekisteriviranomainen muuttaa viran puolesta luvan tai rekisteröinnin palvelun tuottajan kaikki palveluyksiköt kattavaksi tämän lain mukaiseksi rekisteröinniksi. Uusi rekisteröinti on myönnettävä, jos tämän lain mukaiset edellytykset rekisteröinnin tallentamiselle täyttyvät.

Hyvinvointiala HALI ry edellyttää, että tällä hetkellä ilmoituksenvaraisten sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalveluiden arvonlisäverottomuus tulee jatkossa varmistaa, vaikka kuntien valvontavastuu poistuisikin. Ns. tukipalveluiden osalta nykyinen arvonlisäverokohtelu on loppuasiakkaiden kannalta välttämätöntä. Hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisten tukipalveluiden arvonlisäverottomuuden selkeänä edellytyksenä on, että ilmoituksenvaraisten palveluiden valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Jos sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät kunnista hyvinvointialueille, eivät kunnat voi toimia enää valvojan roolissa.

Arvonlisäverolain 38 §:n mukaan arvonlisäverottomuuden edellytyksenä on, että viranomainen valvoo toimintaa. Tähän saakka valvonta on toteutettu verottajan ohjeistuksen mukaisesti siten, että palveluntuottaja on tehnyt rekisteröitymisilmoituksensa kuntaan. Sote - uudistuksen myötä kunnilta poistuu sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisvastuu ja arvonlisäverottomuuden perusteena olleet valvonnan mahdollistaneet tehtävät siirtyvät hyvinvointialueille.

Sosiaali- ja terveydenhuollosta käsittelyssä olevalla lakiesityksellä ei ole tarkoitus muuttaa näiden ns. tukipalvelujen verokohtelua ja kyseinen arvonlisäveron taustalla olevasta EU-direktiivistä juontava viranomaisen valvontavelvollisuus tulee järjestää uudella, loppuasiakkaan palvelun verottomuuden mahdollistavalla tavalla. Esimerkiksi Eksote ja Siun sote pitävät jo nyt rekistereitä maakunta -tasolla. Ko. rekistereiden pito on perusteltua ja mahdollista kevyellä hallinnolla. Toinen vaihtoehto on valvonnan järjestäminen uuden valvontaviraston kautta.

Kyse on pitkälti vähävaraisten vanhusten ja vammaisten ateriapalveluista, vaatehuollosta, siivouksesta, kauppakassipalveluista ja sosiaalisen kanssakäymisen palveluista. Kyseiset palvelut ovat näille asiakkaille hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisia välttämättömiä palveluita, jotka tukevat keskeisellä tavalla näiden asiakkaiden omatoimista arjessa selviytymistä.

Uudistuksen aikataulun osalta toteamme, että kyse on mittavasta ja laajasti yksityisiä toimijoita koskevasta uudistuksesta. Yksityisiä toimijoita ei ole otettu mukaan valmistelemaan työryhmään eikä muutoinkaan osallistettu työhön. Tämä lausuntopyyntö työryhmätyön

ensimmäisestä vaiheesta annettiin 15.3 ja vastauksia edellytetään viikossa. Viikon varoaika ei mahdollista esimerkiksi riittävää keskustelua Hyvinvointiala HALIn jäsenenä olevien toimijoiden kanssa. Pidämme näin mittavan uudistuksen valmistelemista nyt annetussa aikataulussa ja ilman ministeriön ulkopuolisten sidosryhmien panosta, huonona hallinnollisena menettelyä. Käsityksemme mukaan prosessissa olisi ollut hyvä mahdollisuus tehdä vuorovaikutteista yhteistyötä toimijakentän kanssa heti prosessin alusta lähtien ja se toisi lisäarvoa valmistelutyölle.

Hallitusohjelman mukaan ”Valviran ja aluehallintovirastojen sosiaali- ja terveystalvaelujen valvonta-, lupa- ja ohjaustehtävät sekä muiden valtalon aluehallinnon tehtävien uudelleenjärjestelyt selvitetään parlamentaarisen selvitystalon yhteydessä. (s. 154) ”. Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarinen selvitystalon (parlamentaarinen työryhmä 11.6.-31.12.2020) yhteyteen perustettiin alatyöryhmä valmistelevaan aluehallintovirastojen sosiaali- ja terveystalveluiden valvonta-, lupa- ja ohjaustehtävien uudelleenjärjestelyvaihtoehtdot (hallitusohjelman linjaus). Alatyöryhmä luovutti raporttinsa aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarisen selvitystalon valmisteluryhmälle 7.12.2020. Parlamentaarisen työryhmän alatyöryhmän jäsenet olivat virkamiehiä; VM 3, STM 2, Valvira 1, aluehallintovirasto 2. Parlamentaarisen alatyöryhmän raporttiin jätettiin kolme lausumaa (STM, Valvira, aluehallintovirastojen edustajat).

STM asetti 19.10.2020 tekemällään päätöksellä toimialan sisäisen työryhmän selvittämään STM:n toimialan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenjärjestelyvaihtoehtoja. Työryhmän työ on vaiheistettu siten, että selvitystalon ensimmäisessä vaiheessa, 19.10.2020–30.3.2021, työryhmä keskittyy erityisesti sote-uudistuksen edellyttämiin kiireellisiin muutostarpeisiin ja uudelleenjärjestelymahdollisuuksiin. Työryhmän työn toisessa vaiheessa työryhmä tarkastelee asettamispäätöksessä rajatun tehtävä- ja virastokokonaisuuden uudelleenjärjestelyjä kokonaisuudessaan. Työryhmä luovuttaa selvityksensä sekä ehdotustensa kokonaisuuden 31.8.2021 mennessä ministeriön ylimmälle johdolle.

Työryhmän työn toinen vaihe luovutetaan suunnitelman mukaan 31.8.2021. Huomioon ottaen meneillään oleva Covid 19 pandemia sekä kesälomakausi, pidämme etenemistä asiassa liian nopeana. Korostamme hyvän hallinnon ja valmistelun vaatimuksia, jotka pitävät sisällään sidosryhmien kanssa vuorovaikutteisesti tehtävän valmistelutyön sekä riittävän pitkät lausuntoajat.

Ulla-Maija Rajakangas

Lisätiedot,

Aino Närkki

LAUSUNTO
23.3.2021



johtava elinkeinoasiantuntija
0400 436 438
aino.narkki@hyvinvointiala.fi